

HELSINGIN YLIOPISTO — HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta — Fakultet		Laitos — Institution	
Matemaattis-luonnontieteellinen		Ekologian ja systematiikan laitos, systemaattisen biologian osasto	
Tekijä — Författare			
Stén, Tiia Iris Maarika			
Työn nimi — Arbets titel			
Korpiluppo suon ja kangasmetsän välisessä reunavyöhykkeessä			
Oppiaine — Läroämne			
Systemaattis-ekologinen kasvitiede			
Työn laji — Arbets art		Aika — Datum	Sivumäärä — Sidoantal
Pro gradu -tutkielma		6.5.1996	
Tiivistelmä — Referat			
<p>Tutkimuksessa selvitettiin, muuttuuko kuusen oksilla kasvavan korpiluppon (<i>Alectoria sarmentosa</i>) määrä, pituus ja fertiilisyys siirryttäessä suon reunasta keskimetsään. Samalla pohdittiin, mitkä ympäristökijät ovat lupon kannalta tärkeitä. Koska vastaavanlaisia tutkimuksia ei ole aikaisemmin tehty, työ oli suurelta osin menetelmän kehittelyä.</p> <p>Tutkimus liittyy reunaekologiseen tutkimusprojektiin, jossa etsitään ekologisesti mielekkäitä perusteita soidensuojelualueiden rajaamiseksi. Tämän työn tulosten perusteella arvioidaan, voidaanko korpiluppon avulla erottaa suon ja kangasmetsän välinen reunavyöhyke, joka ekologiaaltaan poikkeaa sekä suosta että kangasmetsästä, ja voidaanko korpiluppoa siten käyttää apuna käytännön luonnonsuojelutyössä, kun pyritään rajaamaan soidensuojelualueita entistä mielekkäämmiksi ekologisiksi kokonaisuuksiksi.</p> <p>Maastotyöt tehtiin kahdella soidensuojelualueella Kuhmossa: Teerisuo-Lososuolla ja Suoniemensuolla. Luppomateriaali kerättiin kahdeltatoista tutkimuslinjalta, jotka suuntautuivat suolta metsään kohtisuoraan korkeuskäyriä vastaan. Linjoista kuusi oli etelään ja kuusi pohjoiseen päin viettäviä. Jokaiselta linjalta valittiin näytepuut systemaattisesti viiden metrin välein siten, että ensimmäinen puu oli sulkeutuneen puuston reunassa ja viimeinen keskimetsässä, reunavaikutuksen ulottumattomissa. Tutkitun välin pituus oli olosuhteista (mm. maaston kaltevuudesta) riippuen 30-110 metriä.</p> <p>Näytepuista mitattiin pituus ja elävien oksien alkamiskorkeus. Viiden metrin korkeudelta sahattiin oksasahalla yksi etelään- ja yksi pohjoiseenpäin kasvava oksa. Joka kolmannelta puusta otettiin lisäksi kaksi ylimääräistä oksaa. Yhteensä näyteoksia kerättiin 360. Niistä mitattiin tyviläpimitta, pituus ja pinta-ala. Kultakin näyteoksalta mitattiin pisimmän korpiluppon sekovarren pituus ja tehtiin havainnot lupon fertiilisuudesta. Kaikki korpiluppo preparoitiin talteen jokaiselta näyteoksalta erikseen, kuivattiin ja punnittiin. Tulokset lupon määrästä ilmoitetaan oksan pinta-alaan suhteutettuina.</p> <p>Tulokset osoittavat, että rinteiden ilmansuunta vaikuttaa merkittävästi korpiluppon määrään kuusen oksilla: pohjoislinjoilla oli huomattavasti enemmän korpiluppoa kuin etelälinjoilla. Pohjoislinjojen suotuisuutta kuvaa myös se, että loppo oli siellä pidempää ja useammin fertiilistä kuin etelälinjoilla.</p> <p>Korpiluppo näyttää viihtyvän sulkeutuneen puuston reunassa tai sen tuntumassa: etelälinjoilla luppoo oli eniten useimmiten 20 metrin ja pohjoislinjoilla useimmiten 0 tai 10 metrin päässä sulkeutuneen puuston reunasta. Etäisyys reunasta ei kuitenkaan vaikuta maksimipituuteen ja fertiilisuuteen yhtä selvästi kuin luppon määrään.</p> <p>Korpiluppon runsas esiintyminen suon ja metsän reunavyöhykkeessä kertoo siitä, että siellä vallitsevat sille suotuisat lämpö-, valaistus- ja kosteusolosuhteet. Korpiluppo soveltuu siten yhtenä tekijänä suon ja kangasmetsän välisen reunavyöhykkeen osoittamiseen. Yksinään se ei kuitenkaan riitä, koska reunavyöhyke on usean eliölajin muodostama kokonaisuus, ja toisaalta luppon esiintyminen ei rajoitu pelkästään siihen. Myöskään reunavyöhykkeen leveyden määrittäminen vain korpiluppon avulla ei ole mielekkästä, koska luppoo on runsaasti vain osalla reunavyöhykettä.</p>			
Avainsanat — Nyckelord			
korpiluppo, <i>Alectoria sarmentosa</i> , reunavyöhyke, soidensuojelualueet			
Säilytyspaikka — Förvaringställe			
HY: Systemaattisen biologian osaston kirjasto ja Lammin biologisen aseman kirjasto			
Muita tietoja — Övriga uppgifter			